

Lokalredaktörer i Kristineberg: nr.4.1957, är Claes Sandström

Förest och främst vill jag framföra ett varmt tack till alla mina medarbetare inom Boliden-koncernen för det skickliga och plikttrogna arbete, som Ni under det gångna året har utfört till vårt gemensamma bästa, och så vill jag hjärtligt tillönska Er en angenäm helg.

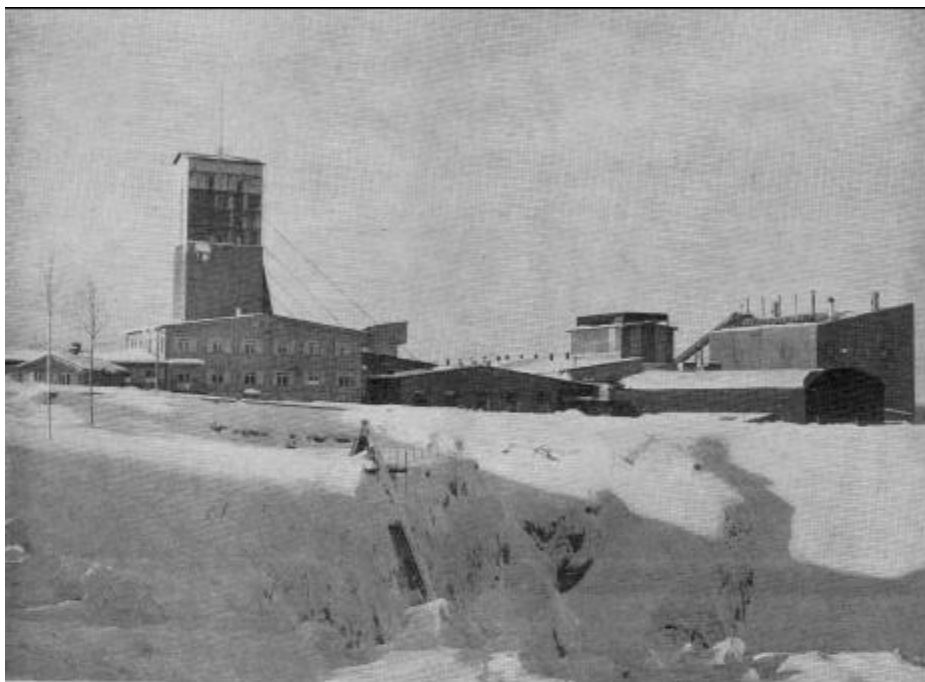
Likaom för ett år sedan skall jag också nu försöka att i korta drag ange hur jag ser på våra företags resultat och närmaste framtidsutsikter. När jag föera gången sammanfattade mina intryck av det då tillståndslupna året hade jag glädjen kunna framhålla att det ekonomiska resultatet av bolagets verksamhet varit gott. Visserligen hade redan då världsmarknadspriset på en del av våra viktigare produkter börjat falla, men läget var ännu tämligen tillfredsställande. Tyvärr måste jag nu konstatera att priset fortsatt under hela 1957 och att priset därför för närvarande är lägre än det varit på åtskilliga år. Det är givet att resultatet av verksamheten under

1957 därför kommer att bli sämre än under 1956. Detta förhållande tillsammans med den hårda företagsbeskattningen och det ansträngda läget på kapitalmarknaden tvingar oss också till att iakttaga ytterlig föviktighet beträffande nya investeringar.

Under den period av goda år som gått har emellertid de flesta av våra anläggningar genomgått en omfattande modernisering och befinner sig nu — såvitt jag kan bedöma — i paritet med de mest rationaliserade i sitt slag i världen. I känslan av att värdet på våra produkter skulle komma att falla har också bolagets ledning vid uppdraget av de senaste årens bokslut använt betydande belopp för att konsolidera ställningen.

På grund av dessa positiva faktorer torde vi därför trots allt kunna se med en viss optimism även på de närmaste årens verksamhet. Det är givet att de kärvarer förhållandena kommer att ställa stora krav på oss då det gäller planläggningen och genomförandet av vårt arbete, men jag räknar bestämt med att vi med gemensamma ansträngningar skall gå i land med uppgiften.

Sven Schwartz

KAMERAPROMENAD I KRISTINEBERG

Kristinebergs stadsbild har mer och mer ändrat utseende under de sista åren. Anrikningsverkets tillbyggnad har bildat en stadig snöfödd betongklump på nya flygeln och bredat silhuetten. Dock kan en gammal kristinebergare som varit borta från graven några år ännu känna igen anläggningarna ganska bra på den stora, sämre två är gamla Gullersbildan. Men om det har blivit sådana åren. En ny lera har vänt upp, det mörka plåtklädda förrådet har fått vika för en modern förrådsbyggnad. Och skulle man visa t. d. kristinebergaren det lilla fotot här bredvid och fråga honom vilken gruva det utvänder blev han nog svaret skyldig. Det är taget ett stycke från den plats där lerbakergarorna startar sin färd mot Sällås. Till vänster har vi anrikningsverket och till höger den nya leran under byggnad.

Också stadsbildens har fått åtkilliga nya inslag som gjort den vackrare och mer trivsamt.

Är här det i Seshögens först beskrivna kyrkobygget Mått färdigt. Själva exteriören kunde man inte direkt sätta i samband med en kyrka om det inte vore för den korsprydda klockstapelns ställ. Men även i det enkelt och smokfullt inredda kyrkorummet känner sig besökaren omedelbart främd till helg och andakt. Orgelbyggnaden Grönårens orgel, som fått sin plats omedelbart invid försäkringskassan, smälter på ett utmärkt sätt in i stället. Kristinebergarna är ett gästlösa till att de ättligen följt dessa kyrkobyggen.

Till det nya i Kristineberg här och redan av riksborgen. Vi knackade på i en av lägenheterna och bjöds till på av fru Dolly Bergström. Från den tidigare Bergströmska familjen kan man se en stor del av Kristineberg. Ett av rummen har som alltid upp med detta lustiga arrangemang med en spinrock. Köket är ädelsmässigt inrett och ryms även matplats, som är en bra arbetsplats för husmor där matlagningsstyren används. Utöver riksborgens vittade utgångsplat när vi stök in i den nya allüren där, också som utgång mot åskålliga fönster. Skönt att ha nära till en butik! - Enstaka bevakning står i Kristineberg. Skrivare domstolsåklagare Jörgen Classen (vi ser honom här tillsammans med sin smådotter hustru Maj). - Tvärtom har vi en liten lägenhetsare. Överlag bor vi bra. Vad jag personligen mest saknar är en liten

restaurang där man någon gång kan få en bit mat och en sväng på dansgolvet. Lilla fröken Classen har ännu inte några sådana önskasningar. Att leka med katten i köket räcker för henne. Och rutan av det unga Kristineberg ser själva till att de får berättelser: - Det springer en tjej upp i skogen, söker de när de fick se oss. - Hur såg hon ut? Svaret blev lika många som det fanns ögon. I en hel vecka höll man på med att brodera ut historien. Först när för de äldre hade ABE:s sekreterare Martin Nordström ett bjuda på »Natidobelen». I brev. En kare för kvinnor i det modernare samhället. Här vi bl. a. på de 17 punkter långa studieprogrammet. Det är tydligt att Kristineberg får varje dag för en sitt modernare samhällsprincip.

ABE's studieprogram
 Helt nytt och utökat 1945-46

1. Grundläggande kunskaper i svenska språket
2. Svenska litteraturhistoria
3. Svenska historia
4. Svenska geografi
5. Svenska matematik
6. Svenska naturvetenskap
7. Svenska konst
8. Svenska musik
9. Svenska fysik
10. Svenska kemi
11. Svenska biologi
12. Svenska psykologi
13. Svenska pedagogik
14. Svenska socialvetenskap
15. Svenska ekonomi
16. Svenska juridik
17. Svenska medicin

Studieprogrammet innehåller även en omfattande kurs i svenska språket och en kurs i svenska litteraturhistoria. Detta innebär att studenten får en bred och djup utbildning som ger honom en god grund för vidare studier och yrkesutövning.

Upp till 150 personer på hösten 1945-46

Skolstyrelsen

ABE - Kungälv

Den ungersk-ryska flyktfamiljen Marton i Kristineberg ser med isär från mot sin älska-
rikliga jul.

FRÅN SIBIRIEN TILL KRI-BERG

Trettio år är han ungraren och grav-
arbetaren Josef Marton i Kristineberg.
Tolv av dessa trettio år har han tillbragt
som koncentrationslägerfånge och lands-
flyktig långt borta i Sibirien. För första
gången sedan 1944 kan han nu förbereda
sig på att fira julen i ett eget hem —
tillsammans med sin unga ryska hustru
och deras lilla flicka, som föddes i fjol
i den råa och fuktiga ungerska tvättstuga
som då var deras bostad.

Hemmet i Kristineberg är inte stort,
möbleringen består ännu så länge bara
av de nödvändigaste föremålen som Josef

Marton och hans familj skaffat sig med
bl. a. hjälp av ett lån från läroarbets-
nämnden som han regelbundet betalar av.
Men för honom och hans hustru är skill-
naden mellan nu och före oändligt stor.
— Det här är himmelriket, säger han.
— Jo, vidhåller han ivrigt, när inter-
vjuren antyder att himmelriket Sverige
trots allt är behäftat med åskulliga ska-
vankar. Men Josef Marton ägnar inte
många tankar åt sådant. För honom är det
huvudsaken att han är en fri man, att
familjen har ett hem och att han nu
med sina händer kan skapa sig en fram-

tid. Och han huggar i med arbetet så att
det knakar i den breda ryggen — för han
har bekräftat att nå sina mål.

Någon bitterhet över vad han har upp-
levt skymtar aldrig fram, när vi en kväll
sitter och pratar med honom hemma i
Kristineberg. Han vill bara se framåt nu
när han fått möjlighet därtill.

1944 var Josef Marton krigsfrivillig
hemma i Ungern. Då råkade han i rysk
flängenskap och deporterades till Sibirien.
Han hamnade i ett koncentrationsläger
vid Noera havet, flera hundra mil öster-
ut, där han tillsammans med 2.000 med-
fångar av olika nationaliteter sattes att
arbeta i en kolgruva. Av dessa 2.000 var
det dock bara mellan 600 och 800 som
förmådde uträtta något arbete. De övriga
var arbetsodugliga på grund av sjukdomar
och umbäranden. 12 timmar lång var
arbetsdagen, de lediga dagarna var två i
månaden. Olycksfallen i arbetet var
många, men det spelade mindre roll för
driften: nya fångar kom i stället. Den
dagliga brödransonen räddades efter ar-
betsprestationen. 600 gram bröd per dag
var normalranson och den kunde höjas
eller sänkas beroende på hur mycket ar-
betet översteg eller understeg den före-
skrivna normen. Soppa på näslor var vad
man vanligen fick till brödet. Skörbjug-
gen härjade svårt och själv miste Josef
Marton nio tänder i överkäken till följd
härav.

Fru Marton, fotograförd i Sibirien i mar-
skolaniform.

Det här duktiga laget är inte precis vad ett lag i Sverige efter en fotbollsmatch sedan samregeringens trötta händer. Bilden är emellertid från Sibirien. Laget är sammansatt av nio olika nationaliteter. Josef Marton spelar i Svenska raden längst till höger.

I samband med en amnesti efter Scallins död släppte Josef Marton ur koncentrationslägret. Det innebar dock inte att han var fri ställvids utan han kunde resa tillbaka till Ungern, utan han fick stanna kvar i Sibirien som landsflyktig. Han prövade först på att arbeta som målare. Men så kom hans fotbollsintressen honom till hjälp. Han blev bekant med några anställda vid anläggningarna i Narisk, en koppar- och nickelgruva med tillhörande smältverk. För dem berättade han att han spelat fotboll hemma i Ungern och eftersom gruvans fotbollslag behövde förstärkning lyckades de ordna så att Josef fick arbeta i Narisk med att köra malin, anoder och slam. Han träffade också här sin blivande fru, som vid 17 års ålder arbetade som murare. Hon var född i Vitryssland och under kriget då hennes far stupade hade hon evakuerats till Sibirien och så småningom fått gå igenom en murarskola. De båda gifte sig och skickade iväg en ansökan till Moskva om att få komma till Ungern. Två år dröjde det innan ansökan blev beviljad och Josef Marton kunde resa hem med sin hustru.

Men det Ungern som Josef Marton lämnat och som han väntat på var inte detsamma som han kom hem till. Han lyckades dock få arbete som målare i en fabrik, men lönen räckte närt och jämnt till mat för dagen. För att få till kläder måste han skaffa sig arbete också på fritiden. Det värsta var emellertid att de inte kunde få någon bostad utan måste hyra in sig i en tvättstuga. Då tog unga fru Marton mod till sig och ansökte om företärlighet hos en av regeringsmedlemmarna. Hon lyckades också få det och hade

för honom fram familjens bostadsbekymmer — vi kan inte bo med ett litet barn i en fuktig tvättstuga, sa hon. När ministern fick höra att hon var ryska, lovade han att omgående ordna en bostad. Men så råkade han fråga vad hennes man var. När han fick veta att han suttit i ryska koncentrationsläger blev det ingen bostad.

Så kom den korta ungerska revolutionen förra året. Familjen Marton satte sig på tåget mot jugoslaviska gränsen. Gränsbevakningen fungerade inte och på en hästkäuts for de in i Jugoslavien. Genom att ställa allt vad de ägde lyckades de klara sig från den värsta hungern tills de hade turat att komma med i den grupp ungerska flyktingar som genom svenska konsulatets förmedling fick en fristad i Sverige. Via uppsamlingslägret i Falsterbo kom de sedan till Kristineberg.

Och nu är de fast beslutna att med egen kraft skapa sig en framtid i Sverige. Med förvånade ögon har de sett på allt det nya som mött dem. — I Kristineberggruvan är det första gången jag sett en lastmaskin, säger Josef Marton, första gången jag sett en modern bormaskin och första gången jag varit med om att man inte beror toret. Det var nymodigt att se belysningen i gruvan, att dra på sig grävhyllan med lampen. Där jag arbetade var det bara direktören och överingenjören som hade sådana lampor. De övriga fick bära karbidlampor som vägde sex kilo. Och här har de till sin överraskning funnit, att arbetarna lite till mans har bil. — Om tre år skall vi också ha bil, har de skrivit hem till Ungern och Ryssland. Men just det brevet tror de inte har sluppit genom censuren — annars flyttar postgången ganska regelbundet och de kan hålla kontakten med sin släkt.

Nytt förråd i Kristineberg

Förrådsställare Tjörnsören är belästa med sitt nya förråd, där han kan ha allt Sverkskåpigt samlat.

Under hösten har förrådet i Kristineberg flyttat in i nya lokaler. Det nya förrådet har byggts på det gamla grund och den tidigare plåtöverbyggnaden har ersatts med siporex och tegel.

Byggnaden består av tre plan, varav källar- och markplanet utgör varmförråd. Tredje våningen däremot är visserligen varmbonad, men inte uppvärmd. Lastbryggan har förlagts längs nedre långsidan och härifrån kommer materialen att köras in i läsa med hjälp av en botten driven truck f. v. b. till någon av de tre våningarna. Hela inredningen är ny och änd-

Odd Isakson demonstrerar en julgran i Kristineberg - dock som synes ingen riktig julgran utan en av de praktiska försörjningsordningarna i det nya kallförrådet.

målenlig. Utlämningen av oljor sker exempelvis via en oljebar.

Vid nedre delen av garageplanen har ett nytt kallförråd för järnvaror uppförts. Byggnaden har inköpts monteringsfärdig. Beklädnaden består av korrigerad 0,9 mm aluminiumplåt. Inredningen uppvisar diverse finesser: s. k. julgranar för lagring av stångmaterial och praktiska ställ för plåt och oljefat.

— Det har varit en arbetsam tid under ombyggnaden, då vi måst förvara förrådsmaterialen i ett 10-tal utrymmen spridda över hela industriområdet, säger förrådsställare Tjörnsören. Svårigheter är emellertid till för att övervinna, och när förrådsställaren sedan tar oss med på en rundvandring genom de nya förråden är det bara för att understryka att man nu fått möjligheter till en i alla avseenden perfekt service.

Sew

För transporter i det nybyggda varmförrådet har man både hiss och truck. På trucken: Sigmor Lundkvist.

Bolagsmärket

Bolagets varumärke har under årens lopp av företagsamma tecknare utökats med en hel del fantasifulla varianter. Det är emellertid officiellt registrerat och hur det skall se ut framgår av bilden ovan - vilket må lända dem det vederbörlige till eftertänksle.

Märket registrerades ursprungligen på Skellefteå Gruvaktiebolag — som bekant en av bolagets föregångare — vilket framgår av Registreringstidning för Varumärken nr 81/1927, där märket jämte en beskrivning av det återges. Texten lyder i sin helhet så här:

»Reg. Nr 32408. Anmält den 8 april 1927. Registrerat den 24 maj samma år för malmer och andra mineraler samt metaller och legeringar. Innehavare: Skellefteå Gruvaktiebolag, Stockholm. Varumärket har av innehavaren beskrivits sålunda: Inom en cirkelformig randlinje (bilden av solskivan, symbolen för guld) två korslagda facklor, över deras korsningsställe symbolen för koppars, en s. k. venus spegel.»